

**Notulen van het verhandelde in de vergadering
van Provinciale Staten van Utrecht
gehouden op 19 april 2017**

Bladwijzer

op de notulen van Provinciale Staten van Utrecht
Vergadering 19 april 2017

BESTUUR, EUROPA EN MIDDELEN

Voorstel van Gedeputeerde Staten van 21 maart 2017, dienst/sector BDO, nummer PS2017BEM08, inzake herindelingsadvies Vijfheerenlanden.

Daartoe besloten

PS2017BEM08

STATEN (provinciale)

Vaststellen agenda.

Ingekomen stukken.

Stemverklaringen.

Stemmingen.

Presentielijst vergadering 19 april 2017

Voorzitter:	W.I.I. van Beek, commissaris van de Koning
Griffier:	L.C.A.W. Graafhuis
VVD	dhr. B.M.H. de Brey, Doorn mevr. drs. N. Eijsbroek, Utrecht mevr. ir. A.A. Ens, Amersfoort drs. A.H.L. Kocken, Utrecht R. van Reenen, IJsselstein mevr. ir. J.C.V. Vaessen, Utrecht mevr. dr. A.J. Vlam, Nieuwegein
D66	drs. J.G. Boerkamp, Utrecht mevr. H. Chidi, Amersfoort mevr. drs. A.J. Dekker, Odijk mevr. drs. A.W.T. Dercksen, Baarn M.J. de Droog Msc RA, Utrecht mr. dr. M.C.J. Groothuizen, Zeist ir. N.J.P. Hoefnagels, Bunnik P.D. Overkleef, Utrecht
CDA	mevr. A.M. Schneiders, Utrecht ing. D.G. Boswijk, Wilnis J.M.W. Jansen, Baarn mevr. T. Koelewijn-Koelewijn, Bunschoten drs. A. Mourik-Geluk, Utrecht ing. T. van Oosterom, Woerden C. Westerlaken, Lopik
PvdA	A. Essousi LLB, Utrecht mevr. drs. J.P. d'Hondt, Utrecht
PVV	mevr. E.J. Broere-Kaal, Soest R.G.J. Dercksen, Bosch en Duin ir. H. IJssennagger, Bilthoven drs. W.J. Ubaghs, Maarssen
SP	A.M. Meijer, Amersfoort mevr. M.G. Noordenbos, Maarssen mevr. A.M. Poppe, IJsselstein
GroenLinks	H. Toutouh, Nieuwegein drs. F.H.W. Bekkers, Bilthoven mevr. A.C. Boelhouwer, Wijk bij Duurstede ir. H.P. van Essen, Utrecht
ChristenUnie	mevr. N. de Haan, Amersfoort drs. C.J. van Kranenburg, Driebergen-Rijsenburg A.J. Schaddelee, Houten
PvdD	mevr. H.J. Keller, Driebergen-Rijsenburg
SGP	G. van Leeuwen, Houten P.A. van Leeuwen, Rhenen
50Plus	mevr. W.M.M. Hoek, Vreeland
Afwezig:	mevr. F.M. Arissen LLB, Utrecht (PvdD) drs. J. Germs, Renswoude (VVD) W.J. Joustra, Langbroek (VVD) mevr. drs. E. Kotkamp, Nieuwegein (GroenLinks) drs. C. de Kruijf, Leusden (PvdA) ir. R.G.H. van Muilekom, Amersfoort (PvdA) H.O. Suna, Soest drs. ing. P. van den Berg, Amersfoort (GS)

Leden van Gedeputeerde Staten:

mevr. drs. M.W.J. Maasdam-Hoevers, Zeist
mevr. A.M.A. Pennarts-Pouw, Montfoort
mevr. mr. J. Verbeek-Nijhof, Huis ter Heide

Opening.

De VOORZITTER: Ik open de vergadering. Ik heb een aantal berichten van mensen die later komen, dan wel afwezig zijn. Bij mij is doorgekomen dat de heer Piet van Leeuwen, mevrouw d'Hondt, de heer Suna en de heer Van Essen later komen. Afwezig zijn gedeputeerde Van den Berg, de heren De Kruijf, Germs, Joustra en Van Muilekom, mevrouw Arissen en mevrouw Kotkamp.

Ik heb een droevig bericht en een goed bericht voor u. Het droevige bericht is dat de heer Meijer onze Staten gaat verlaten. Het goede bericht is dat wij weer in staat zijn om een andere provincie verder te helpen, want hij staat op de voordracht om te worden benoemd tot gedeputeerde; dat was een stille ambitie van hem. Vanaf deze plek feliciteren wij Ad van harte, als voorloper op het echte afscheid. Succes met de benoemingsprocedure. Als het niet doorgaat kun je altijd zeggen dat je op de voordracht hebt gestaan, dat is de eerste stap. Echter, wij verwachten dat zij jou met tromgeroffel zullen binnenhalen. Wij zullen jou missen. (Applaus)

Overhandiging bloemen.

De heer MEIJER (SP): Dank u wel.

De VOORZITTER: Het volgende historisch gegeven is dat hij met één woord klaar is met zijn speech. Dat is nooit eerder gebeurd.

Vaststellen agenda.

De VOORZITTER: Ik stel voor dat u de agenda vaststelt, zoals die is aangeboden.

Zonder hoofdelijke stemming stellen Provinciale Staten de agenda aldus gewijzigd vast.

Ingekomen stukken.

De VOORZITTER: Er zijn geen ingekomen stukken.

Statenvoorstel herindelingsadvies Vijfheerenlanden.

De heer KOCKEN (VVD): Mijnheer de voorzitter! Het is goed om te zien dat op de tribune veel belangstelling is voor dit onderwerp. Het onderwerp leeft in het gebied en dat heeft een reden; het gebied Vijfheerenlanden is in de middeleeuwen in opdracht van de bisschop ontgonnen. In 1284 werd overigens in samenwerking met de bisschop het hoogheemraadschap opgericht dat wij tegenwoordig Vijfheerenlanden noemen. Dat is de naamgever voor de nieuwe gemeente waar wij het vanavond over hebben.

De aanleiding voor de oprichting was de wateroverlast die de bewoners ondervonden dankzij het beleid van de graaf van Holland. Dat is een detail dat vanavond benoemd moest worden en daar kom ik straks kort op terug. Eerder in deze zaal, toen wij het over de eerdere stappen in dit proces hadden, heb ik gedeeld dat ik als klein jongetje het toenmalige huis-aan-huis blad De Vijfheerenlanden door zat te bladeren en de naam 'Vijfheerenlanden' een hele intrigerende naam vond: de vijf heren. Ik begreep later dat het door andere aanwezigen in de zaal op een bepaalde manier was uitgelegd, maar ik zal daarop terugkomen. Het riep bij mij het idee op van vijf ridders die samen ergens aan het werk waren. Als klein jongetje denk je dan aan vechten, zoals echte ridders. Dat was echter niet zo, want de vijf ridders hebben er samen voor gezorgd dat het gebied veilig was en zich kon ontwikkelen tot wat het tegenwoordig is. Zij hebben daar de basis voor gelegd. In de loop van de geschiedenis zie je dat de vijf heren wisselend met de bisschop, de graaf en de hertog van Gelder te maken hadden. Daar werkten zij op hun eigen manier mee samen.

Samen met de inwoners hebben wij ervoor gezorgd dat er een gebied ligt ten zuiden van de Lek met florerende steden en veel agrarische bedrijvigheid. In de hoorzittingen over de fusie kwamen wij ten aanzien van het samengaan van de vijf gemeenten weinig wanklank tegen. Het betreft hier een (onverstaanbaar) proces; de gemeenten zijn zelf met hun inwoners gaan praten en hebben daarmee draagvlak getoetst en gevonden voor deze fusie. Dat is de reden dat de VVD-fractie daar procesmatig naar kijkt; wij gaan dat niet meer inhoudelijk wegen. Dat is de voorkeur van de gemeenten en leidt tot versterking van de gemeente en daar zijn wij blij mee. In de hoorzitting zijn echter wel een paar punten van zorg genoemd die het toekomstig gemeentelijk beleid betreffen, zoals niet teveel bouwen en het gebied groen houden, maar wel zorgen dat de kleine kernen vitaal kunnen blijven. Daarnaast is er gevraagd om de lasten niet te verhogen. De VVD is ervoor om te zorgen dat de lasten laag blijven en ik roep de inwoners op om bij de volgende gemeenteraadsverkiezingen hun zeggenschap daarover te laten klinken.

Dan de provinciekeuze; die gaf meer aanleiding tot opmerkingen. Eigenlijk is het een wettelijk verhaal, want gemeenten kunnen maar in één provincie liggen. Omdat Vianen in Utrecht ligt en de andere twee gemeenten in Zuid-Holland moest er een keuze worden gemaakt. In de gemeenten heeft de meerderheid voor Utrecht gekozen. De VVD stelt zich daar graag voor open en is daar blij mee. Het groene karakter van de nieuwe gemeente zal Utrecht versterken op groen gebied en de agrarische bedrijvigheid zal daarmee versterkt worden. Wij zijn een Europese topregio, mede doordat wij zo'n groene omgeving hebben. Daar willen wij op deze manier goed voor blijven zorgen. Wij heten de nieuwe gemeente een stevig welkom.

Op het gebied van veiligheid gelden landelijke normen. Vianen ligt al in (onverstaanbaar) en tegelijkertijd in de provincie Utrecht. Iedere keer als ik daar kom, houd ik droge voeten. Daar is vanuit de veiligheidsinstellingen voor getekend. De motorrijtuigenbelasting is hier substantieel lager dan in Zuid-Holland. De inwoners gaan er straks één vijfde op vooruit. Als het aan de VVD ligt, dan blijft dat zo.

Het belangrijkste punt van zorg betreft de identiteit. Wat de VVD betreft gaat een grenswijziging niet leiden tot een identiteitswijziging, want wij zien binnen de provincie Utrecht tal van kleine kernen die door de eeuwen heen hun identiteit hebben behouden in alle bestuurlijke contexten waarin zij opereren. Dat moet zo blijven, want dat geeft het karakter aan het gebied. Dat karakter bestaat voor een deel uit de vijf heren die samen voor het gebied hebben gezorgd en in wisselende coalities met de graaf, de bisschop of de hertog gezorgd hebben dat zij vooruit kwamen. Het motto dat de gemeenten hebben gekozen voor hun samenwerking – grenzeloos samenwerken – is daarom mooi van toepassing. Het past bij wat in het verleden is gebeurd en bij de bestuurlijke vernieuwing. Het gaat niet om nieuwe grenzen, maar om ervoor te zorgen dat bestaande grenzen open worden gesteld om de economische en maatschappelijke opgave samen op te pakken.

Alle waardering voor de gemeenten om dit proces te doorlopen en het geduld dat zij hebben gehad, omdat wij een jaar in de planning zijn uitgelopen. Eveneens alle waardering voor de ambtenaren die het in dit huis hebben voorbereid en aan alle gedeputeerden. Leerdam en Zederik zijn van harte welkom.

De heer HOEFNAGELS (D66): Mijnheer de voorzitter! In 2000 werd in deze Staten gesproken over de herindeling van Vleuten-De Meern bij Utrecht, van Maartensdijk bij De Bilt en van Harmelen bij Woerden. In 2005 werd gesproken over de samenvoeging van Amerongen, Doorn, Driebergen-Rijsenburg, Leersum en Maarn tot de gemeente Utrechtse Heuvelrug. In 2010 werd uiteindelijk besloten tot de gemeente Stichtse Vecht en werd Abcoude ingedeeld bij De Ronde Venen na jarenlange discussie over de herindeling in noordwest Utrecht. Eveneens werd in 2010 in de Staten wel, maar in de Tweede Kamer niet besloten tot het samenvoegen van Woudenberg, Renswoude en Scherpenzeel.

Rond al deze herindelingen ontstond flink veel discussie. Gemeenten waren niet altijd gelukkig met het samengaan, maar er moesten knopen worden doorgehakt door Provinciale Staten. Wat een verschil met het voorliggende voorstel. Nadat begin 2014 het rapport Schutte uitkwam gingen de gemeenten

Leerdam, Vianen en Zederik in gesprek over de samenwerking. Vanaf het begin werden inwoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties zoveel mogelijk betrokken. Eind 2015 namen de drie gemeenteraden het besluit om samen te gaan. Uiteindelijk werden er vanuit de drie gemeenten slechts zeven zienswijzen ingediend tegen de samenvoeging, op een totaal van bijna 55.000 inwoners. D66 is positief over de manier waarop deze drie gemeenten deze herindeling van onderaf hebben vormgegeven: chapeau! Het grootste discussiepunt in het statenvoorstel is niet de herindeling zelf, het gaat slechts over de provinciekeuze: provincie Zuid-Holland of provincie Utrecht. "Slechts", zeg is, maar is dit dan geen belangrijk onderwerp? Zoals u weet is het fenomeen provincie voor D66 niet van essentieel belang. De provincie moet zich beperken tot haar kerntaken en die op een goede manier uitvoeren; niet meer en niet minder. D66 kan zich wel goed voorstellen dat de inwoners niet alleen met hun dorp of gemeente, maar ook een sterke band hebben met de regio. Sterker dan met de provincie waarin de regio toevallig ligt. Vijfheerenlanden is een regio met een sterk historische band, eveneens met de Alblasserwaard. Dat inwoners dat laten meewegen bij de provinciekeuze lijkt ons terecht. De drie raden van de toekomstige gemeente Vijfheerenlanden hebben laten weten dat zij de band in de regio blijvend willen aanhouden. Een provinciegrens hoeft daarvoor geen probleem te zijn. Wij zien dit bijvoorbeeld bij Veenendaal en Renswoude in Food Valley-verband, bij Woerden als centrumgemeente in het Groene Hart en bij Eemnes als onderdeel van het Gooi. Dat Vijfheerenlanden wordt ingedeeld bij de provincie Utrecht zal de regioband in het geheel niet hoeven te verstoren. Als de samen te voegen gemeenten vervolgens in grote meerderheid kiezen voor aansluiting bij de provincie Utrecht, is er voor D66 geen enkele reden om daarin een ander besluit te nemen. Wij zullen dit voorstel van harte steunen. Wij hopen dat de gemeente Vijfheerenlanden een goede toekomst heeft in de provincie Utrecht.

De heer WESTERLAKEN (CDA): Mijnheer de voorzitter! Zoals bekend is het CDA alleen voorstander van gemeentelijke herindelingen, wanneer deze van onderop gedragen worden. Hier ligt een schoolvoorbeeld van een herindeling van onderop; aan alle voorwaarden wordt ruimschoots voldaan. Het enige punt waarover gediscussieerd kan worden, is de provinciekeuze. Wij zijn in het gebied geweest en hebben bezwaren gehoord van mensen die hun zienswijze hebben toegelicht. Dat heeft indruk op mij gemaakt, zeker de mensen die het hadden over het gevaar van het verlies van identiteit. Tegen die mensen kan ik alleen zeggen: "Kom en maak het mee in deze provincie." Zeker daar waar mensen in het landelijk gebied aarzelingen hebben. Ik woon zelf in het westelijke landelijk gebied van de provincie en voor alle angsten en emoties die uitgesproken zijn, hoeft u niet bang te zijn. U kunt op uzelf blijven in deze provincie, waar u ook woont.

Toch heb ik twee vragen aan de gedeputeerde. De vragen hebben te maken met het advies en gaan over de gemeenschappelijke regelingen. Er is een aantal wettelijke gemeenschappelijke regelingen en daar wordt over gesproken dat de provincie Utrecht zal ondersteunen bij de ontvlechting van de gemeenschappelijke regelingen. Dat is de enige opmerking die gemaakt wordt over de financiële consequenties van het voorstel. De vraag aan de gedeputeerde is: op welke termijn denkt u dat u inzicht kunt geven aan de Staten over mogelijke kosten voortvloeiend uit de ondersteuning die de provincie Utrecht geeft aan de ontvlechting van de gemeenschappelijke regelingen? De tweede vraag, die meerdere malen in het gebied bij de zienswijze naar voren is gekomen, gaat over het ruimtelijke beleid van de provincie Zuid-Holland met betrekking tot de kleine kernen en de leefbaarheid van het platteland. Op welke manier kunnen wij de afspraken die gemaakt zijn in Zuid-Holland verwerken in ons ruimtelijk beleid?

De heer ESSOUSI (PvdA): Mijnheer de voorzitter! Gastvrijheid is wat onze provincie kenmerkt en gastvrijheid is waartoe wij hebben opgeroepen toen dit proces begon. Uiteraard vanuit de primaire insteek dat de drie betrokken gemeenten hun eigen toekomst bepalen. Het is een eer om te zien dat zij kiezen voor Utrecht. Gedurende het proces viel mij op dat vooral de provinciekeuze meer discussie heeft opgeroepen dan de keuze om te fuseren. Door in de gebieden te komen, de mensen te spreken en de zienswijzen te lezen werd gaandeweg het proces duidelijk waar het aan ligt: de historische context speelt daar een belangrijke rol in en de geografische betrokkenheid tot het gebied. Het is de rol van de provincie om de lokale belangen te waarborgen die ter sprake zijn gekomen tijdens de hoorzittingen. Belangen over het voorzieningenniveau in het gebied, de agrarische, groene en landschappelijke waarden en woningbouw, voortbouwend op de groei die daar plaatsvindt. Dit zijn de thema's die in de

hoorzitting aan de orde kwamen. Ik vraag speciale aandacht voor de samenwerking met de provincie Zuid-Holland, vooral waar het gaat om het Groene Hart. De ervaring is dat deze samenwerking in het verleden niet altijd soepel is verlopen. Als centrale provincie heeft Utrecht aandacht voor samenwerking met aangrenzende provincies, maar de groene en landschappelijke waarden van dit gebied brengen een grotere verantwoordelijkheid met zich mee. Ik vraag aan het bestuur om in de toekomst meer sturend te zijn in het belang van het Groene Hart. Burgemeester Bonthuis had het in een van de hoorzittingen over een dynamische samenwerking met Zuid-Holland en dat lijkt mij een toepasselijke type-ring.

Tijdens de hoorzittingen was er veel waardering voor de manier waarop het college heeft gehandeld en hoe de communicatie is verlopen. Vooral de rol van gedeputeerde Pennarts werd enorm gewaardeerd. De PvdA spreekt waardering uit voor de manier waarop het bestuur met deze gemeenten is omgegaan. Wij steunen de keuze van deze gemeenten en stemmen voor het herindelingsadvies. Wij heten de nieuwe gemeente Vijfheerenlanden welkom.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de voorzitter! Dit gevoel is wat sommigen in Zuid-Holland kennelijk ervaren hebben bij de afhandeling van deze procedure. Dit proces kent een aantal momenten waarin de emoties opliepen en ik kan mij niet aan de indruk onttrekken dat op een aantal gebieden dat nog steeds het geval is. Naast dat wij vinden dat je in het algemeen per referendum het best dit soort keuzes kunt maken, omdat het lokale establishment niet altijd de bevolking in al zijn geledingen vertegenwoordigt, zit ons met name dwars dat de provinciekeuze nog onzekere consequenties heeft en niet goed is ontvangen. Dat zien wij met name op de plekken waar de banden met andere delen met Zuid-Holland sterk zijn, historisch zijn gegroeid en het sociaal gemotiveerd is. Daarnaast op plekken waar samenwerkingsverbanden zijn die een fundamentele betekenis hebben voor Zuid-Holland en waarvan ongaarne gezien wordt dat deze worden ontbonden. Eigenlijk hadden wij er beter aan gedaan om eerst te kijken wat het op detailniveau betekent voordat wij verregaande beslissingen nemen.

De heer KOCKEN (VVD): Mijnheer de voorzitter! De heer Meijer heeft het over de samenwerkingsverbanden waar de gemeenten uit Zuid-Holland in zitten. Neemt u straks in uw betoog eveneens Vianen mee, aan de Utrechtse kant? Want Vianen zit eveneens in samenwerkingsverbanden en daar zit dezelfde lastige discussie waar wij een oplossing voor zoeken die oplosbaar is. Wij hebben het zelf gecreëerd in dit land, dus daar komen wij ook weer uit.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de voorzitter! Uiteraard nemen wij Vianen mee, maar het gaat met name om de gebieden waar de situatie verandert. Wij kunnen niet ontkennen dat de samenwerkingsverbanden die er zijn en waar over gecorrespondeerd is uiteen gehaald worden. De provincie heeft toegezegd om daar assistentie bij te verlenen, maar wat dat precies betekent en wat de consequenties daarvan zijn is onduidelijk. De kosten zijn genoemd, maar het is belangrijker om helder te krijgen wat het gaat betekenen voor de mensen daar en de verbanden die zij hebben.

De heer KOCKEN (VVD): Mijnheer de voorzitter! De heer Meijer richt zich op de inwoners van Zederik en Leerdam, de gemeenten en samenwerkingsverbanden aan die kant. Echter, als dat een punt is om een andere provinciekeuze voor te stellen dan in het statenvoorstel staat, dan hebben wij dezelfde discussie voor de samenwerkingsverbanden waarin Vianen opereert. Daarbij gaat het bijvoorbeeld om de Veiligheidsregio Utrecht.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de voorzitter! Ik weet dat dat zo is. Echter, het is duidelijk dat wij ons op dit moment richten op waar de gevoeligheid het grootst is; niet op degene waar de situatie zich min of meer als zelfsprekend ontwikkelt. Als je merkt dat er vraagtekens en grote zorgen zijn en een appèl wordt gedaan om andere keuzes te maken dan de provincie maakt, dan vind ik het terecht om eerst goed uit te zoeken wat de gevolgen zijn. Laten wij niet te snel tot het moment komen dat wij zeggen: "De provincie Utrecht wil zo graag dat stuk grond met haar inwoners erbij", dat wij de problemen later in detail gaan behandelen. De keuze willen wij nu absoluut vastleggen. Ik heb problemen met die volgorde.

De heer KOCKEN (VVD): Mijnheer de voorzitter! Ik heb niemand in de provincie Utrecht horen zeggen dat wij het stuk grond willen hebben. Er is een verzoek gekomen van de drie gemeenten om tot de provincie Utrecht ingedeeld te worden als de nieuwe gemeente.

Dan over de opmerking dat wij meer dingen moeten uitzoeken. Het zijn de gemeenten die verzocht hebben om duidelijkheid, omdat zij intern zaken moeten regelen. Er loopt een ambtelijke reorganisatie en inwoners en ondernemers willen weten waar zij aan toe zijn. Dat zijn zaken waar wij niet aan voorbij kunnen gaan. Wij moeten serieus mee omgaan met alle zorgen en praktische problemen, maar laten wij eerst een besluit nemen over de vervolgstap en perspectief bieden. Dan gaan wij daarna aan de slag om de problemen op te lossen.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de voorzitter! Mijn betoog is precies het omgekeerde: laten wij die zorgen serieus nemen en de duidelijkheid die van ons gevraagd wordt bieden en op detailniveau in kaart brengen wat de consequenties zijn. Eveneens wat betreft het uiteen halen van samenwerkingsverbanden zoals die op dit moment gelden. Daarna kun je beter onderbouwd de provinciekeuze maken.

De heer BEKKERS (GroenLinks): Mijnheer de voorzitter! Ik hoor graag van de heer Meijer of hij hetzelfde zou hebben gezegd als er een voorstel lag waarin staat dat de nieuwe gemeente bij de provincie Zuid-Holland gevoegd zou worden. Zou uw voorstel dan eveneens zijn dat dit niet het moment is om de keuze te maken. Met andere woorden: dat u geen principieel tegenstander bent van de gemeenten naar de provincie Utrecht, maar dat u het nu niet wilt besluiten.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de voorzitter! Zonder referendum blijft het behelpen met het materiaal wat er ligt, want dan heb je te maken met hoorzittingen, correspondenten, mensen en organisaties die zich uiten. Het is essentieel dat deze zodanig serieus genomen worden zolang er grote zorgen zijn die niet direct zijn weggenomen en daar eerst duidelijkheid over moet komen. Dat is in het belang van de mensen. Daarna kun je pas een goed gefundeerde provinciekeuze verdedigen. Dit is de positie die mijn fractie inneemt. Wij hebben gelet op datgene wat vanuit de provincie Zuid-Holland tot ons komt. Door de mate van ontevredenheid die daar bestaat over de wijze waarop wij hun vragen en problemen hebben beantwoord en daarop hebben gereageerd hebben wij twijfels. Dat nemen wij mee in het maken van onze definitieve keuze straks.

De heer UBAGHS (PVV): Mijnheer de voorzitter! Zoals in commissie BEM is aangegeven, is de PVV bij zaken van opschaling altijd van mening dat er een referendum moet worden gehouden. Dat dit bij deze opschaling niet gebeurd is, beschouwen wij als een zeer grote gemiste kans. De vraag wanneer wel of geen referendum gehouden moet worden kun je altijd stellen. In BEM werd als voorbeeld Maarsbergen genoemd, daar had eveneens een referendum gehouden kunnen worden. Toch beschouwen wij dit als twee gescheiden gevallen. Als je in Maarsbergen een referendum zou organiseren, dan moet je eerst de vraag stellen wie aan het referendum mee moet doen: alleen de inwoners van Maarsbergen, de inwoners van de Utrechtse Heuvelrug, de regio, de provincie of de aanliggende provincie, want met name op het gebied van veiligheid raakt het ook de burgers buiten Maarsbergen. Hoe dit besluit vanavond valt, buiten de inwoners van Vijfheerenlanden raakt het niet de overige inwoners van Zuid-Holland of Utrecht.

De heer HOEFNAGELS (D66): Mijnheer de voorzitter! Over het laatste punt kan ik met u in discussie gaan, omdat het wel degelijk andere inwoners raakt. Vandaar dat er insprekers en zienswijzen zijn geweest vanuit Gorkum, Giessenlanden et cetera. Daarover ga ik niet in discussie, wel over dat u altijd referenda wilt hebben bij gemeentelijke herindelingen. Wat is de toegevoegde waarde van een referendum als slechts zeven mensen van 55.000 inwoners een zienswijze indienen tegen de gemeentelijke herindeling, behalve dat u een vinkje wilt halen op dat onderwerp?

De heer UBAGHS (PVV): Mijnheer de voorzitter! De toegevoegde waarde is dat je de mening van de overige inwoners niet weet. Ik weet niet waarom zij geen zienswijze hebben ingediend, maar je weet hun mening niet. Als je een referendum houdt, kun je aan de opkomst afmeten hoe het leeft. Nu weten

wij niks, behalve dat ruim 500 zienswijzen zijn ingediend, waarvan het merendeel tegen de provinciekeus was.

De heer HOEFNAGELS (D66): Mijnheer de voorzitter! U heeft het over de provinciekeus, terwijl u het zojuist over de gemeentelijke herindeling had. Als bijna 600 mensen een zienswijze indienen over de provinciekeuze en slechts zeven mensen dienen een zienswijze in over de samenvoeging van de drie gemeenten, kunt u dan niet enig vertrouwen geven aan de raadsleden dat zij hun volksvertegenwoordigende rol goed hebben opgepakt? Ik weet dat u in die gemeenten mee wilt doen met de verkiezingen in 2018, maar enig vertrouwen in de huidige raadsleden kunt u toch halen uit de slechts zeven zienswijzen?

De heer UBAGHS (PVV): Mijnheer de voorzitter! Het is een herhaling van zetten. Mijn antwoord blijft hetzelfde: ik weet het niet. Ik vind de mening van de inwoners in deze zaak van opschaling, door wie je bestuurt wordt en in welke gemeente je woont belangrijker dan de mening van de gemeenteraadsleden of Provinciale Statenleden. Vandaar onze keuze voor een referendum.

De heer WESTERLAKEN (CDA): Mijnheer de voorzitter! Ik neem aan dat de heer Ubaghs in zijn voorbereiding de stukken tot zich heeft genomen die geproduceerd zijn. Daarin heeft hij kennis kunnen nemen van de uitgebreide onderzoeken, enquêtes en raadplegingen die de drie gemeenten hebben gedaan ter voorbereiding van het besluit rondom de gemeentelijke herindeling. U had er dus achter kunnen komen en door een referendum uit te schrijven zou u tekort doen aan alle moeite die door de drie gemeenten gedaan is om onder de bevolking te peilen wat de mening is. Dat heeft ertoe geleid dat dit een voorbeeld is van onderop, want het heeft allemaal meegewogen in de beslissing om te komen tot één gemeente Vijfheerenlanden.

De heer UBAGHS (PVV): Mijnheer de voorzitter! Hoe zorgvuldig de drie gemeenten ook zijn geweest, zij hebben nagelaten om de ultieme beslissing rechtstreeks en duidelijk bij de inwoners te peilen. Dat is voor ons de alles beslissende keuze geweest. Er is geen referendum georganiseerd en vandaar onze keuze.

Eveneens de gedeputeerde geeft in haar reactie op de zienswijzen aan dat de veiligheid van de inwoners van Vijfheerenlanden niet in het geding is. Dus ook niet voor de inwoners buiten Vijfheerenlanden. Vandaar dat wij een referendum als zinvol instrument hadden gezien, zeker als bedacht wordt dat nagenoeg alle zienswijzen een andere provincievoorkeur hadden dan waar sprake van is. Vanwege bovenstaande redenen zullen wij tegen het voorstel stemmen.

De heer BEKKERS (GroenLinks): Mijnheer de voorzitter! Voor GroenLinks geldt dat wij vooral opgelucht zijn dat de keuze voor de provincie deze afloop kent en wij niet in een slepende kwestie met de provincie Zuid-Holland verzeild zijn geraakt. Toen wij samen met de provincie Zuid-Holland over het verzoek van de gemeenten begonnen, hadden wij een duidelijke afspraak, namelijk dat de voorkeur vanuit de gemeenten leidend zou zijn, tenzij er zwaarwegende maatschappelijke overwegingen naar voren zouden worden gebracht. De provincie Zuid-Holland heeft haar best gedaan om van alles een zwaarwegende maatschappelijke overweging te maken, wat ons zorgen baarde dat wij in een patstelling terecht zouden komen dat de provincies er met de gemeenten niet uit zouden komen en de minister een keuze zou moeten maken. Dat lijkt mij nog erger dan het ontbreken van een referendum. Kortom, wij zijn blij met deze afloop en dat dit advies naar de minister gaat. GroenLinks is namelijk van mening dat een gevecht om grondgebied niet van deze tijd is. Het is grensontkennend samenwerken. Waar inhoudelijke verbanden zijn moeten wij inhoudelijk samenwerken. Waar affiniteiten zijn en mensen zich verbonden voelen met omliggende gemeenten moeten die verbindingen kunnen blijven. Waarschijnlijk komen er nieuwe verreikende verbindingen binnen het Utrechtse bij. Aangezien GroenLinks voor wereldburgerschap is, lijkt het ons een positieve stap naar meer verbinding op de wereld. Wij juichen dat dus toe.

Ondanks de inzet voor samenwerking die op inhoud altijd over grenzen plaats moet vinden, is een grenswijziging in bestuurlijk opzicht in een rechtstaat niet betekenisloos. Het betekent dat een aantal

verplichte samenwerkingsverbanden veranderd moet worden en dat de gemeenten Zederik en Leerdam onderdeel gaan worden van het Utrechtse beleid. Ofschoon de provincies in Nederland in hoofdlijnen min of meer op gelijke koersen liggen, zijn er wel degelijk verschillen. U zult te maken krijgen met het Utrechtse ruimtelijk beleid, het Utrechtse economische beleid, de Utrechtse inzet op duurzame landbouw en de Utrechtse inzet op duurzame mobiliteit, wat een punt van aandacht is bij het ontbreken van een goede spoorlijn tussen Utrecht en Breda. Kortom, de inhoudelijke agenda wordt gekleurd door toe te treden tot Utrecht. In dat verband hebben wij de vraag aan de gedeputeerde: hoe is hierna de communicatie in samenwerking met de gemeenten naar inwoners toe? Er zullen bedrijven en inwoners zijn met initiatieven die met ander soortige beleidskaders te maken krijgen. Hoe is de communicatie bedacht? Zijn daar al ideeën over?

Ik rond af door de nieuwe gemeente en de huidige gemeenten die daarin opgaan van harte welkom te heten in de provincie Utrecht. Ik ben zelf in Zuid-Holland geboren dus ik kan mij voorstellen dat u zich altijd Hollander zult blijven voelen. Echter, voor degene die nog niet in de provincie Utrecht wonen, vanaf de datum dat deze provinciewijziging ingaat worden u en uw inwoners officieel Utrechter. Dat is een mooi gegeven.

De heer SCHADDELEE (ChristenUnie): Mijnheer de voorzitter! Om een brug slaan tussen de vorige spreker staat hier ook een geboren Hollander die zich al bijna dertig jaar thuis voelt in Utrecht. Dat kan dus zeker goed komen. Er is al de nodige geschiedenis langsgeslagen; de heer Kocken ging terug naar de middeleeuwen en de heer Hoefnagels noemde wat recentere bestuurlijke fusies. Het lijkt mij goed om naar het verleden te kijken. Wij hebben namelijk al een aantal veranderingen gehad in het betreffende gebied en er is een moment geweest waarop deze veranderingen beslecht zijn, namelijk in 1357. Dat was een moment waarop de Utrechtse bisschop wat steviger in het zadel zat en de burgers, de boeren en de buitenlui nodig had om zijn positie te versterken. Hij kwam toen met de historische Stichtse Landbrief. Daar haal ik een kort fragment uit naar voren, namelijk: "Wij en onze opvolgers zullen iedereen recht doen volgens het Stichtse landrecht." Niet het Stichtse landrecht uit de 14de eeuw, maar of wij recht doen aan de burgers, bedrijven, organisaties en gemeenten die gaan fuseren als provincie Utrecht is wat mij de afgelopen procedures voor ogen heeft gestaan. Komen zij tot hun recht? Dat is een belangrijke vraag geweest voor de ChristenUnie bij de beoordeling van het stuk. Dat is een vraag die wij gesteld hebben bij de hoorzittingen aan de burgemeesters die daarbij aanwezig waren. Zijn uw burgers, bedrijven en instellingen recht gedaan, gehoord en hebben wij hun argumenten goed afgewogen? Die vraag werd iedere keer bevestigend beantwoord. Dat is voor ons een belangrijke reden om vandaag in te stemmen met het voorstel.

Wel hebben wij daar twee oproepen bij, die wij eveneens in commissieverband hebben gedaan, namelijk regionale samenwerking is heel belangrijk in Utrecht en in de nieuwe gemeente Vijfheerenlanden wellicht meer dan in heel Utrecht. Daarom roepen wij u op om de komende maanden zo snel mogelijk een keuze te maken voor een gebiedscommissie. Wij hebben de Gebiedscommissie Utrecht-West en het zou mooi zijn als zij daarbij aansluiten. Het is een optie geweest om een eigen gebiedscommissie in te stellen. Laten wij daarin een keuze maken; wij hebben een voorkeur voor aansluiten bij de Gebiedscommissie Utrecht-West. Daarnaast zou het inzetten van een streekfonds de samenwerking verder kunnen stimuleren. Wij willen de gedeputeerde verzoeken om te overwegen wat de provincie kan bijdragen aan een streekfonds. Het tweede punt gaat over het Groene Hart. De samenwerking in het Groene Hart loopt momenteel stroef. Wij hopen dat de nieuwe fusiegemeente Vijfheerenlanden niet alleen een versterking is voor het gebied zelf, maar eveneens voor de samenwerking binnen het Groene Hart. Wij hopen dat deze fusie op dat punt een impuls kan geven. Dit is een herindeling volgens het boekje en de nieuwe gemeente Vijfheerenlanden is wat de ChristenUnie betreft hartelijk welkom in de provincie Utrecht.

Mevrouw KELLER (PvdD): Mijnheer de voorzitter! De gemeenten Leerdam, Zederik en Vianen hebben op 10 november 2015 besloten de handen ineen te slaan en toe te werken naar de samengevoegde gemeente Vijfheerenlanden. In ons oordeel is het initiatief van onderop ontstaan. De gemeentelijke samenvoeging kent daardoor een groot draagvlak en de meerderheid van de raadsleden ziet voordeel in het aansluiten bij de provincie Utrecht. Wij kunnen ons daarom vinden in het statenvoorstel.

Echter, wij spreken vandaag ook over grensgebieden die bijeen gehouden worden door overeenkomsten, wensen en beloften voor de toekomst, maar de natuur onttrekt zich aan deze grens. De lucht boven Zederik is gelijk aan de lucht boven Vianen en Leerdam en strekt veel verder, net zoals het water zich niet laat indelen. Eveneens planten en dieren trekken zich niks aan van gemeente- en provinciegrenzen. De PvdD concludeert hiermee dat het gras aan de kant van Utrecht en de kant van Zuid-Holland even groen is. Laten onze zorgen daarom vooral uitgaan naar datgene dat van grens- en generatieoverschrijdend belang is: het waarborgen van de natuur. Het Groene Hart is de groene long van een druk bevolkte Randstad. Laten wij er daarom alles aan doen om van deze groene long geen klaplong te maken. Ook het agrarisch landschap kent in de regio Vijfheerenlanden een grote natuurwaarde. Laten wij waken voor schaalvergroting, winstmaximalisatie en vergaande industrialisatie van de landbouw.

De PvdD is geen voorstander van mateloze opschaling. Wij vinden het van belang dat de overheid haar organisatie afstemt op de menselijke maat. Alleen op die manier kan een gemeente aansluiten op de cultuur, de maatschappelijke behoefte en het landschap dat op elke locatie anders is. Wij kunnen echter ook constateren dat de menselijke maat in de loop der eeuwen een maatje groter is geworden. Wij reizen meer en makkelijker en verder weg is dichterbij geworden. Onze perspectieven rijken voorbij de grenzen van eigen dorp, stad of regio. Onze vrijheid lijkt grenzeloos, maar vrijheid houdt op waar die van een ander in het geding komt. Om de vrijheid in onze samenleving zoveel mogelijk te behouden en inhoud te geven is de democratie het middel bij uitstek. De PvdD kan zich daarom vinden in het meerderheidsbesluit van de raadsleden van Leerdam, Vianen en Zederik om aan te sluiten bij de provincie Utrecht. In ons standpunt pleiten wij voor niks anders dan in achtneming van de keuze die democratisch en op lokaal niveau tot stand is gekomen. De wijsheid die ik vandaag aan ons allen toewens bij het nemen van het besluit over dit statenvoorstel is een wijsheid die verder reikt dan korte termijnbelangen en zich uitstrekt in de richting van een natuurrijke en duurzame samenleving in de toekomstige gemeente Vijfheerenlanden. Hierdoor gaat de menselijke maat niet verloren in de bestuurlijke opschaling.

De heer HOEFNAGELS (D66): Mijnheer de voorzitter! Ik heb een vraag aan mevrouw Keller. Normaal gesproken bent u in dit soort samenvoegingen voorstander van referenda en het duidelijk aangeven wat de bevolking vindt. Waarom heeft u dat in dit geval niet gedaan en vindt u dat niet noodzakelijk?

Mevrouw KELLER (PvdD): Mijnheer de voorzitter! Wij zijn de regio ingetrokken en bij de hoorzittingen geweest. Daarnaast heb ik met mensen persoonlijk gesproken, omdat ik wat mensen ken die in de regio wonen. Ik merkte weinig weerstand bij alle mensen die ik gesproken heb. Zij waren het eens met deze herindeling. Zeker omdat een groot deel van de gemeenteraadsleden voor de herindeling is gaan wij daar in mee en stemmen wij voor het voorstel.

De heer G. VAN LEEUWEN (SGP): Mijnheer de voorzitter! Voor de SGP is het van belang dat een proces zoals deze van onderop ontstaat. Het CDA heeft daar eveneens wat over gezegd, dus ik zal daar verder niet bij stil staan. Van het proces dat wij hebben meegemaakt in Scherpenzeel, Renswoude en Woudenberg krijgen wij nog vlekken in onze nek. Echter, dit is heel anders gegaan en dat stemt ons tevreden. Wij hebben in de afgelopen tijd twee brieven gekregen, waarvan één van de stuurgroep Vijfheerenlanden. Zij schrijven erg tevreden te zijn en grote waardering te hebben voor het gelopen proces en de manier waarop dit advies is opgesteld, ook vanuit de fracties die een andere voorkeur hadden voor de provinciale indeling. Daartegenover staat een brief van de Omgevingsdienst Veiligheidsregio, Gezondheid en Jeugd. Zij missen een bestuurlijk gesprek. De brief van de stuurgroep was belangrijk, omdat dat veel, zo niet alles, zegt. Het punt is wel dat er zorgen zijn uitgesproken door diverse instanties en die zijn niet altijd weggenomen als wij dit besluit nemen. De omgevingsdienst vraagt bijvoorbeeld om een bestuurlijk gesprek en het zou goed zijn dat de gedeputeerde dat bestuurlijk gesprek aangaat. Als wij dit besluit nemen vinden wij dat wij met nog meer energie moeten werken aan het wegnemen van de zorgen en het oplossen van de mogelijke problemen.

Mijn partij worstelt in Leerdam en Zederik met de voorgenomen provinciekeuze. Dat is lastig voor de SGP in Leerdam en Zederik. Mijn vraag is om oog te hebben voor hun zorgen. Voor ons telt dat de meerderheid zich heeft uitgesproken om te fuseren en voor de provinciekeuze van Utrecht. Het tweede punt is dat wij een ervaringsdeskundige in huis hebben, namelijk: de gemeente Vianen. Vianen hoorde eerst bij Zuid-Holland, nu bij Utrecht en wil vervolgens niet terug. Ik sluit niet uit dat Leerdam en Zederik over enige tijd zullen zeggen dat zij zich buitengewoon thuis voelen in Utrecht.

Ik dank de gedeputeerden en de ambtenaren voor hun inzet. Wij kunnen niet anders dan de nieuwe gemeente een heel hartelijk welkom in de provincie Utrecht toeroepen.

Mevrouw HOEK (50Plus): Mijnheer de voorzitter! Onlangs zijn wij in het hele gebied geweest met een werkbezoek. Ik was onder de indruk van de diversiteit van alle geweldige dorpjes met mooie oude kernen en de gastvrijheid. Daarnaast was ik onder de indruk van hoe groot het gebied is. Ik hoop dat als ze heringedeeld zijn, de nieuwe gemeenteraad ervoor stemt om geen posters meer te plakken, maar elektronische borden te plaatsen. Maar dat is vanuit praktisch oogpunt.

De heer BEKKERS (GroenLinks): Mijnheer de voorzitter! Voor de gasten uit de toekomstige gemeente: mevrouw Hoek heeft zich in diverse campagnes onderscheiden door in haar eentje voor haar partij de hele provincie door te rijden en op alle borden een poster van 50Plus te plakken.

Mevrouw HOEK (50Plus): Mijnheer de voorzitter! Het is belangrijk dat de herindeling van onderaf is gekomen. Ik kom zelf uit het herindelingsgebied Stichtse Vecht en daar is het niet van onderaf gekomen, maar uiteindelijk van bovenaf opgelegd. Daar wordt je af en toe niet blij van. Wij zijn zes jaar verder en het wordt steeds meer één geheel, dus het heeft tijd nodig. Daar moet je met z'n allen hard aan werken.

50Plus is zeker voorstander voor een referendum. Echter, wij hebben een referendum gehouden in Loenen, waar 85% nee zei tegen de herindeling; daar is niks mee gedaan. Ik ben dus wel een voorstander van een referendum, maar de garantie dat daarmee iets gedaan wordt is een illusie. Daarnaast hebben de raden dit samen besloten. De verkiezingen voor de gemeenteraden waren ruim drie jaar geleden en toen was het nog niet aan de orde of zij bij de provincie Utrecht of de provincie Zuid-Holland zouden aansluiten. Ik kan mij voorstellen dat de verkiezingsprogramma's er nu anders uit hadden gezien.

De heer UBAGHS (PVV): Mijnheer de voorzitter! Dat 85% in Loenen die tegen de herindeling heeft gestemd en daar niks mee gedaan is ligt toch niet aan het referendum, maar aan de bestuurders?

Mevrouw HOEK (50Plus): Mijnheer de voorzitter! Ja, maar er zijn meer krachten dan alleen de raden van een kleine gemeente die opgaat in een groter geheel.

De heer UBAGHS (PVV): U weet dan in ieder geval de mening van de burgers.

Mevrouw HOEK (50Plus): Dat is zo en dat neem je altijd mee.

De heer HOEFNAGELS (D66): Mijnheer de voorzitter! Er is wel degelijk wat gedaan met het referendum destijds, want de destijds voorliggende samenvoeging van Abcoude, Loenen, en een aantal andere plaatsen was anders.

Mevrouw HOEK (50Plus): Dat klopt, maar dat was eerder.

De heer HOEFNAGELS (D66): Precies, daar is wel degelijk wat mee gedaan. Die is namelijk aan de kant geschoven.

Mevrouw HOEK (50Plus): Dat komt doordat wij in de Tweede Kamer hebben bereikt dat de herindeling tussen De Ronde Venen, Loenen, Breukelen en Maarssen niet door is gegaan. Toen is opnieuw

een proces in gang gezet en kwamen de Tweede Kamerverkiezingen. Omdat mensen toch naar de stembus toe moesten, hadden wij het gecombineerd met een referendum.

Er zijn twee soorten herindelingen op dit moment, namelijk: dat drie gemeenten samengaan. Dat is anders dan als het met twee provincies te maken heeft. Twee gemeenten komen uit de ene provincie en de andere gemeente uit de andere provincie en dat is het punt waar het vanavond om gaat. Ik ben bij de hoorzittingen geweest en daar heb ik aan de burgemeester van Vianen gevraagd of er geen overdrachtsdocument is. De burgemeester zei: "Een overdrachtsdocument, daar heb ik nog nooit van gehoord." Bij onze herindeling hadden wij dat wel en daarmee borg je bepaalde zekerheden voor een bepaald termijn voordat de harmonisatie definitief afgerond is. Wat in deze herindeling aan de orde is, ik bewonderingswaardig vindt en in de brief van de stuurgroep staat, is dat ze al samenwerken en vanaf 1 januari 2018 verder gaan. In dat opzicht zijn deze drie gemeenten die samen Vijfheerenlanden zijn al heel ver.

50Plus maakt zich wel zorgen over de samenwerking tussen de beide provincies in de overdracht. 50Plus pleit ervoor om inzake de regelgeving, waar vooral agrariërs mee te maken krijgen, een overdrachtsdocument te maken. Mijn vraag aan de gedeputeerde is: wat gaat zij daarmee doen? En hoe gaat zij dat doen? Ik denk aan rood voor rood, rode contouren, regels voor woonboten et cetera. Zo zijn er veel punten die in de provincie Utrecht anders zijn dan in de provincie Zuid-Holland. Bepaalde zekerheden kunnen wegvallen door naar de provincie Utrecht te gaan. Dat kan een nadeel zijn om heringedeeld te worden bij de provincie Utrecht of de provincie Zuid-Holland. Wat gaat u daaraan doen en hoe worden wij daarover geïnformeerd?

De VOORZITTER: Dit was de eerste termijn van de kant van de Staten. Ik geeft het woord aan gedeputeerde Pennarts.

Mevrouw PENNARTS (GS): Mijnheer de voorzitter! Ik dank de fracties voor de vriendelijke woorden, in de eerste plaats voor de grote delegatie op de tribune uit de regio van de toekomstige gemeente Vijfheerenlanden; hen komen die waarderende woorden toe. Daarnaast ben ik blij met de woorden die u naar mij toe uitsprak en over de toon die u gevonden hebt in uw reactie. Er gaat een voorstel richting het ministerie dat wordt besproken in de Tweede Kamer en de Eerste Kamer. De manier waarop u daarover heeft gesproken en de accenten die u daarbij legt spelen een rol. Ik ben erkentelijk voor de toon die u heeft gekozen en voor de vragen en de opmerkingen die u gemaakt heeft. Een paar vragen en opmerkingen zijn in algemene zin gesteld. U heeft gewezen op de identiteit van het gebied die belangrijk is en gekoesterd moet worden. Daarnaast heeft u gesproken over de verwevenheid met Zuid-Holland waar aandacht voor moet zijn. Ik kan u bevestigen dat wij dat delen. Hoe de nieuwe gemeente Vijfheerenlanden om wil gaan met haar inwoners en de diverse kernen zal nadrukkelijk onderdeel zijn van het beleid. Dat is met name wat bij de gemeente zelf prioriteit heeft. Vervolgens zijn er vragen gesteld over het ontvlechten van samenwerkingsverbanden en een aantal onderwerpen. Ik zal daar puntsgewijs met u doorheen lopen

U heeft teruggekeken tot 1375 en u heeft vooruitgekeken. Sommigen konden uit eigen ervaring putten hoe het is om als inwoner van Zuid-Holland in Utrecht terecht te komen en daar te aarden. Dat zijn bemoedigende woorden voor de luisteraars op de tribune. U heeft echter ook een paar opmerkingen geplaatst, met name over de wettelijke gemeenschappelijke regeling. Er zijn er vele waarvan de gemeente zelf rustig gaat bepalen hoe zij daarmee omgaat en daar de keuze in heeft. Zij zijn niet uit op het abrupt weggaan uit de samenwerkingsverbanden. Waar een keuze is, zal deze goed op de inhoud gemaakt worden en zal er zeker sprake zijn van het voortzetten van samenwerkingsverbanden tussen de gemeente en organisaties onderling. Voor de wettelijke gemeenschappelijke regeling geldt een ander beleid: die mogen de provinciegrens niet overschrijden. Daar zijn wat vragen over gesteld, over de ontvlechtingskosten die daarbij aan de orde zijn. Wanneer dat gaat gebeuren en daar duidelijkheid over gegeven kan worden, is met name de vraag van het CDA.

Er is sprake van een overgangperiode van twee jaar, dus in 2019 is er sprake van de nieuwe gemeente en twee jaar later moet dat geregeld zijn. In die periode moeten de gesprekken gevoerd worden. De eerste belangrijke stappen zijn gezet, want de gemeenschappelijke regelingen hebben niet dezelfde

systematiek in hun financiering. Dat maakt het onderling vergelijkbare in sommige gevallen lastig. Wij constateren dat met name bij de Veiligheidsregio Zuid-Holland Zuid er een andere manier is van het organiseren en verdelen van de financiering. Dat maakt het makkelijker om het gesprek van ontvlechting te voeren. Dat gesprek voeren de gemeenten, want de provincie neemt daar nadrukkelijke een ondersteunende rol in. Daarover houd ik u op de hoogte. Op dit moment kan ik daar nog weinig over zeggen, omdat de gesprekken nog moeten starten. Naarmate het concreet begint te worden en het minder ter discussie staat kom je op een andere manier met elkaar in gesprek. Op zeer korte termijn zullen wij in gesprek raken met de veiligheidsregio, de omgevingsdienst en de GGD, niet alleen over dit onderwerp, maar ook in algemene zin. Zoals u aangaf: "Zorg dat u het gesprek voert waar in de brief om gevraagd is." Dat zal zeer zeker gebeuren. De afspraken zijn gemaakt, het bestuurlijke gesprek over deze regelingen wordt gevoerd.

De meer concrete vraag van het CDA was hoe wij de Zuid-Hollandse afspraken verwerken in ons ruimtelijk beleid?. Dat is nog zoeken en daar zullen wij op een later moment over spreken. Ik kan daar nog geen concrete zaken over benoemen, maar dat de gemeenten deel zullen uitmaken van de Utrechtse provincie en daarmee onderhevig worden aan Utrechtse verordeningen en regels, daar is overleg over. Daarvoor gaan wij kijken hoe wij dat op een zo goed mogelijke manier kunnen organiseren.

De PvdA vraagt aandacht voor de samenwerking met Zuid-Holland voor het Groene Hart. U geeft aan dat het in sommige gevallen stroef loopt en het een dynamische samenwerking in de regio teweeg moet brengen. Op dit moment wordt gekeken naar een perspectiefnota voor de samenwerking in het Groene Hart. Het wordt voor ons des te belangrijker, omdat een deel van het Groene Hart naar het Utrechtse komt. Er is al intensieve samenwerking tussen Noord-Holland, Zuid-Holland en Utrecht en er wordt gekeken hoe dat een nieuwe fase in kan gaan. Mijn collega Mirjam Maasdam is daar bestuurlijk verantwoordelijk voor en het heeft haar aandacht. Er wordt gekeken hoe die samenwerking zo goed mogelijk aangesloten kan worden op de ambitie van de gemeenten en organisaties in de regio. Dat komt zeker op de agenda.

Vervolgens namen de SP en de PVV het woord over het referendum. De heer Ubaghs heeft zijn stemverklaring al gegeven op het moment dat hij het woord voerde. Hij kan mij daar niet aan verbinden, want er is geen sprake geweest van een referendum. Ik betreur dat en wijs op een van de bijlagen van het herindelingsadvies waarin een logboek staat waarin goed in kaart wordt gebracht hoe de gemeenten met hun inwoners het gesprek hebben gezocht. Daar staat niet dat er een referendum georganiseerd is, maar aan de overleggen, inspraakavonden en informatierondes met de inwoners is te zien dat gemeenten meer dan adequaat hun taak hebben uitgevoerd. Dat is het gesprek dat wij hebben gevoerd voordat ik aan de slag ging om naar dit herindelingsadvies toe te werken. Toen heeft u met elkaar besproken of er een referendum gehouden moest worden en of de provincie Utrecht daar een rol in moet nemen. U heeft toen besloten dat dat niet het geval is en dat heeft ertoe geleid dat het niet is verkend. In de praktijk zou het ertoe geleid hebben dat wij alleen een referendum hadden kunnen houden voor Vianen, omdat de andere twee gemeenten niet in onze provincie vallen en daarmee niet onder onze provinciale referendumverordening.

De eer UBAGHS (PVV): Mijnheer de voorzitter! Mijn opmerking was in eerste instantie niet gericht naar de gedeputeerde, maar richting de gemeenten. Zij hebben verzuimd om een referendum te organiseren in de eigen gemeente.

Mevrouw PENNARTS (GS): Mijnheer de voorzitter! De gemeenten kunnen hier zelf het woord niet voeren. Wij hebben een uitgebreide inventarisatie meegenomen in ons oordeel en onze stukken. Daarin is gezien wat is gedaan door de gemeenten om constructief in gesprek te komen met hun inwoners en de mate waarin daarvan door de inwoners gebruik is gemaakt.

GroenLinks vraagt hoe de communicatie gaat naar de inwoners toe en hoe mensen weten wat er gebeurt, refererend aan de vragen van het CDA welke regels er zijn en wat er voor inwoners gebeurt. Ik zie dat met name als een taak voor de nieuwe gemeente Vijfheerenlanden die op allerlei manieren ac-

tief zal communiceren met haar inwoners. Dit aspect zal daarin aan de orde komen en wij zullen haar daar vanuit onze invalshoek zo goed mogelijk over informeren.

De ChristenUnie had een paar concrete vragen die al in de commissie aan de orde kwamen. U benadrukt de rol van de Agenda Vitaal Platteland voor de gemeente Vijfheerenlanden. Dat onderschrijf ik. Het is een gemeente met een groot buitengebied, een plattelandsgemeente. Wij hebben een uitgebreide Agenda Vitaal Platteland met daarin uitdrukkelijke lijnen voor kleine kernen, wat interessant kan zijn. U geeft aan om daar met een gebiedscommissie te werken. Daar kan ik op aansluiten, want zo werken wij met de Agenda Vitaal Platteland. De natuuropgave en de recreatieopgave worden gedaan met 'stakeholders'; partijen uit het gebied zelf. Dat zal ook gelden voor de gemeente Vijfheerenlanden. Het is nog zoeken welke gebiedscommissie dat zal zijn: oost, west of een nieuwe. De vorige keer heb ik aan u uitgelegd dat het een provinciaal belang is om dat zo effectief en efficiënt mogelijk te doen. Wij zijn al terug gegaan van zeven gebiedscommissies naar twee gebiedscommissies. Ik kan mij voorstellen dat mijn collega de voorkeur heeft om het daarbij te houden, maar er wordt wel gekeken wat hier de best werkbare vorm is. Een streekfonds zou daar een goed instrument in kunnen zijn, maar ik ga daar niet op vooruit lopen. De Agenda Vitaal Platteland is voortborduren op draagvlak uit het gebied. Als daar belangstelling voor is, dan is dat van onze kant welwillend medewerken en dat kan leiden tot een bijdrage. U noemt eveneens de samenwerking in het Groene Hart waarvan ik zojuist zei dat daarvoor een perspectiefnota op komst is.

De PvdD benadert dat lucht, water, flora en fauna zich niks aantrekken van bestuurlijke grenzen. Daarmee benadrukkend wat een bijzonder gebied het is. Als je leest waar de zienswijzen op ingaan, dan wordt dat in het gebied ook zo beleefd. Dat is informatie die u gerust zal stellen. Men koestert het groene karakter van het gebied en is daar zuinig op. Men heeft de zorg uitgesproken of het in goede handen is in deze verstedelijkte regio. Daarvan heb ik de vorige keer al gezegd: "Dat is het zeker, want de stad met haar opgave is anders dan het ommeland." Wij hebben het ommeland hard nodig om de kwaliteit van deze regio te onderstrepen. Concreet is daar bijvoorbeeld een agrarisch collectief Alblasserwaard-Vijfheerenlanden dat groot draagvlak heeft en veel projecten doet, bijvoorbeeld in het kader van weidevogelbescherming. Daar kunnen wij een inspirerend voorbeeld vandaan halen.

De SGP noemt twee brieven: van de stuurgroep Vijfheerenlanden en van de gemeenschappelijke regeling. Zij vragen om een gesprek en benadrukken wat hun gevoelens zijn rondom het advies van de provincie Utrecht. Ik heb oog voor dat deel; er is een gesprek gepland en wij zullen bestuurlijk met hen in overleg gaan en kijken hoe wij het ontvlechtigingsproces zo goed mogelijk kunnen begeleiden. Uw andere zorg was of wij oog hebben voor de afweging en het gevoel over deze herindeling dat bij de SGP speelt. Dat is met name een gesprek dat in de gemeentepolitiek gevoerd moet worden. Uiteraard hebben wij oog voor belangen en gevoelens die hier een rol spelen, zoals identiteit.

50Plus vraagt om overdrachtsdocumenten, bijvoorbeeld over de verschillen in regelgeving tussen Zuid-Holland en Utrecht. Ik zet het om in een soort landingsplan. Een plan waarin... Het advies gaat de deur uit met een brief naar Den Haag en wij gaan kijken hoe wij in gesprek kunnen komen met de gemeente en wat de dingen zijn die Utrecht te bieden heeft. Hoe kunnen deze gemeenten alvast participeren in samenwerkingen, zoals de economische samenwerking. Zij participeren bijvoorbeeld al in het glasvezelproject. Nu komt het moment om met elkaar te verkennen waar de raakvlakken liggen op allerlei domeinen. Daarin speelt mee wat wij in onze verordeningen hebben wat de verschillen kunnen zijn tussen de twee provincies. Op die manier gaan wij hiermee aan de slag.

Ik hoop dat ik de vragen van de statenleden naar tevredenheid heb behandeld. Ik spreek mijn dank uit naar de statenleden. Het is van belang hoe u hierover spreekt en welke waarde u hieraan toekent. U bent de regio ingegaan en ik heb u gezien bij de hoorzittingen. Wij hebben er met elkaar veel over gesproken en u hebt mij daar vaak op aangesproken in de commissievergaderingen. Dat heeft er mede toe geleid dat dit proces tot uw tevredenheid goed en zorgvuldig is doorlopen.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de voorzitter! Ik heb goed geprobeerd te luisteren naar de bijdrage van de gedeputeerde, maar ik mis het gevoel van urgentie dat er werk ligt met betrekking tot de pro-

vinciekeuze en dat het met voorrang dient te worden aangevat. Het tweede punt is dat mijn indruk is dat de relatie met de provincie Zuid-Holland niet optimaal is als gevolg van het proces zoals zich dat heeft voltrokken. Realiseert de gedeputeerde zich dat wij in een situatie kunnen komen waarin de andere kant sterker is dan wij en zij zich dit proces goed kunnen herinneren?

Mevrouw PENNARTS (GS): Mijnheer de voorzitter! Ik ben blij dat de heer Meijer mij hieraan herinnert, want u heeft inderdaad gevraagd of het zorgvuldig genoeg is gedaan en hier niet meer tijd voor genomen moet worden. De heer Kocken heeft mij al bediend in het gesprek dat hij hierover met u voerde, want er is een belang bij de gemeente zelf om dit proces vlot te doorlopen. 2019 wordt de datum van de fusie als alles goed loopt; wij hadden dat graag nog wat eerder gezien. Dit proces is zorgvuldig doorlopen met een interprovinciale commissie met een pauzemoment daarin en het aanwijzen van de provincie Utrecht en een zeer zorgvuldig doorlopen proces om tot het ontwerp te komen. U heeft eerder de wederkerigheid van de problematiek benoemd. U pleit voor de situatie van de gemeenten Leerdam en Zederik en omgekeerd de afweging te maken voor de gemeente Vianen. Dit vraagstuk heeft twee kanten en in de hele procedure is voor beide kanten aandacht geweest. Dat heeft effect gehad op de samenwerking met de provincie Zuid-Holland. U heeft het idee dat daar een moeizame relatie uit is voortgekomen. Dat bestrijd ik in alle toonaarden, want wij hebben een constructieve werkbare relatie met de provincie Zuid-Holland. Niet alleen op dit onderwerp, maar wij treffen elkaar op tal van onderwerpen en werken goed met elkaar samen. Het zou niet anders moeten zijn dat zij een ander sentiment hebben over deze herindeling en daar uitdrukking aan geven. Dat staat hen vrij en is voor de helderheid zo goed mogelijk. U zegt daarbij: "Het zou weleens de andere kant op kunnen vallen." Het is van belang om te benadrukken dat ik mij niet bedien van gelegenheidsargumenten. Het gaat mij niet om een juichende toon en dat een nieuwe gemeente aangeeft graag bij de provincie Utrecht aan te sluiten, maar wij ondersteunen deze ambitie, omdat het gaat om een beweging van onderop. Daarnaast spreekt een ruime meerderheid van de gemeenteraden en colleges zich hierover uit. Dat kan in onze provincie, want de provincie Utrecht heeft aan alle kanten aangrenzende provincies. Er kan ook van een andere kwestie sprake zijn, want in Noord-Holland is een bestuurlijke beweging in het Gooi aan de orde. Daar vindt wellicht de omgekeerde beweging plaats dat een gemeente naar Noord-Holland verdwijnt. Als dat van onderop gaat en een gedragen besluit is, dan zullen wij daar volgens dezelfde lijn op reageren. Dat kan er inderdaad toe leiden dat tot onze spijt een gemeente de provincie Utrecht verlaat. Ik bedien mij niet van gelegenheidsargumenten, maar van argumentatie vastgelegd in een coalitieakkoord en in brede zin ondersteund door de Staten. De beweging is van onderop vormgegeven en door de nieuwe gemeente. Er moet een keus gemaakt worden, omdat de nieuwe gemeente niet in twee provincies tegelijk kan liggen. Het is wederkerige problematiek waarin dat wat speelt voor Zuid-Holland in omgekeerde zin voor Utrecht aan de orde kan zijn.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de voorzitter! De gedeputeerde slaagt erin om heel veel informatie in korte tijd tot ons te laten komen. Desalniettemin heb ik dat woord voor woord proberen te volgen en worden er geen nieuwe argumenten aangevoerd; er is sprake van een herhaling van zinnen. De bestuurders in Zuid-Holland zijn fatsoenlijke lieden die professioneel zijn en de samenwerking is op tal van terreinen. Zij zullen dus niet uitbundig beschrijven hoe zij dit proces ervaren hebben, maar het is duidelijk dat dit sporen heeft nagelaten en repercussies zal hebben voor de samenwerking. Als zij in een ander soortige verstandhouden degene zijn die in de sterke positie belanden is het afwachten of zij met de edelmoedigheid zullen handelen die wij wellicht zullen hopen. Dat facet is onderbelicht in de benadering van de gedeputeerde. Veel belangrijker: de zorgen die er zijn en waar nadrukkelijk uitdrukking aan gegeven is, worden weggemalen in de haast om deze keuze te maken. Daardoor wordt er uiteindelijk geen beslissing gemaakt die in het belang is van de inwoners.

Mevrouw PENNARTS (GS): Mijnheer de voorzitter! Er kan maar één besluit genomen worden, want de gemeente kan niet in twee provincies tegelijk liggen. Het klinkt wat dreigend, maar de geluiden vanuit Zuid-Holland zijn op geen enkele wijze op die manier vernomen. Er is sprake van een goede bestuurlijke samenwerking en wederzijds respect voor de argumentatie. Wij hebben een verschillend afwegingskader. In Zuid-Holland vindt men dat de impact op de achterblijvende regio zwaarwegend is. Dat hebben wij niet naast ons neergelegd, maar dat hebben wij onderzocht. Daar is bij stilgestaan in het herindelingsadvies. Wij geven daar een kwalificatie aan en hebben daar een afwegingskader over

geschreven. Wij zeggen dat het geen onoverkomelijke problematiek is. Dat brengt ons op het advies om de nieuwe gemeente conform ons eigen voorstel te laten vestigen in de provincie Utrecht. Ik herhaal de twee punten die u noemt: in Zuid-Holland is men een andere mening toegedaan, maar er is op geen enkele wijze gedreigd: als zij sterker zijn, zal de provincie Utrecht dat merken. Dat is niet aan de orde, want er is een goede collegiale samenwerking met erkenning van elkaars belangen. Eveneens de Zuid-Hollandse afweging over de achterblijvende regio is uitgebreid onderzocht en besproken met alle 'stakeholders' in Zuid-Holland en Gelderland. Die afweging makende op basis van een afwegingskader heeft ertoe geleid dat wij zijn gekomen tot het advies zoals voorligt. Het is veelzeggend hoe u daarover denkt, dus ik hoop dat u de bestuurlijke aspecten van het hele advies in uw overweging meeneemt.

De VOORZITTER: Dan gaan wij over tot de tweede termijn.

Mevrouw HOEK (50Plus): Mijnheer de voorzitter! Mevrouw Pennarts noemt het een landingsplan. Echter, het gaat mij er niet om hoe u het noemt, maar het gaat mij om de inhoud. Natuurlijk is economische samenwerking in de breedste zin van het woord belangrijk, maar dat is het al. Terugkomend op rood voor rood; ik zou het zeker op prijs stellen als dat meegenomen wordt. Hoe gaat men om met rode contouren? In Utrecht gaan wij daar op een bepaalde manier mee om en is dat hetzelfde in Zuid-Holland? Daarnaast is in de provincie Utrecht een streng woonbotenbeleid. Ik weet niet hoe dat in de provincie Zuid-Holland is, maar als het daar iets ruimer is, dan is dat belangrijk voor de inwoners en de gebruikers daar. Bootzwerfen mag niet in de provincie Utrecht, maar wellicht wel in Zuid-Holland. Dan het verloop van woningbouwprojecten. Met het werkbezoek hebben wij vernomen dat in Zederik de wachtlijsten heel kort zijn. Zederik had het in de recessie heel moeilijk en zij hebben op eigen kracht alles op peil weten te brengen, zoals met de woningbouw en het kleinekernenbeleid. Dat mag een voorbeeld zijn en moet niet veranderen door de herindeling bij de provincie Utrecht. Hoe is het met de edelherten? De edelherten mogen niet in de provincie Utrecht komen, maar wellicht wel in de provincie Zuid-Holland. Een ander onderwerp is het everzwijn. Kortom, het is meer dan alleen een landingsplan. Hier dienen wij zorgvuldig mee om te gaan.

Mevrouw PENNARTS (GS): Mijnheer de voorzitter! Wat mevrouw Hoek mij vraagt is wat de verschillen zijn tussen de provincies en wat dat voor de nieuwe gemeente betekent. Dit kan samengevat worden als: hoe doe je dat als bestuurders onder elkaar? Wat is behoorlijk en betrouwbaar bestuur? U wilt dat het helder is wat de verschillen zijn tussen de ene regio en de andere en deze benoemd hebben. Daarnaast vraagt u om oog voor bijzondere zaken die niet in de kiem gesmoord mogen worden als zij echt ergens toe bijdragen. Daarin heeft u een punt en ik zal zorgen dat wij op die manier de informatievoorziening met de gemeente zullen organiseren.

De VOORZITTER: Daarmee sluit ik de beraadslagingen over dit onderwerp af en gaan wij over naar de stemverklaringen.

Stemverklaringen.

De heer KOCKEN (VVD): Mijnheer de voorzitter! De VVD steunt het voorstel van harte en is blij met de keuze van de gemeenten. De VVD gaat er alles aan doen om te zorgen dat de gemeenten zich welkom voelen en dat de praktische problemen en zorgpunten worden opgelost.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de voorzitter! Wij hebben nadrukkelijk gevraagd naar de argumentatie die is aangevoerd. De twijfels die wij hadden zijn niet in die mate weggenomen dat wij voor kunnen stemmen. Daarom zullen wij tegen het voorstel stemmen.

Mevrouw HOEK (50Plus): Mijnheer de voorzitter! Ik ben blij met het antwoord van de gedeputeerde. Ik had het voornemen om tegen te stemmen, maar dit heeft mij over de streep getrokken om voor te stemmen. Ik vertrouw erop dat wij royaal op de hoogte gehouden worden over de voortgang van dit hele traject, zodat wij kunnen ingrijpen als dat nodig is.

Stemmingen.

Zonder hoofdelijke stemming besluiten Provinciale Staten overeenkomstig het statenvoorstel herindelingsadvies Vijfheerenlanden, P2017BEM08, met de aantekening dat de fracties van de PVV en SP geacht wordt tegengestemd te hebben.

Sluiting.

De VOORZITTER: Voordat ik de vergadering sluit feliciteer ik de gedeputeerde met dit besluit en dank haar voor de enorme inspanning.

Ik maak de fractievoorzitters erop attent dat wij na deze vergadering nog een seniorenconvent hebben; zelfs de junioren mogen mee.

Dank voor uw inbreng bij de besluitvorming en de debatten. Ik sluit deze vergadering

Einde van de vergadering om 21.00 uur

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van Provinciale Staten van Utrecht van 29 mei 2017.

De voorzitter,

De griffier,